

Geschwitz is het enige baken van hoop in

Interview Jennifer Larmore door **Laura Roling**

HET IS AL ENIGE TIJD geleden dat de Amerikaanse mezzo Jennifer Larmore voor het laatst op het podium van de Nationale Opera stond. Operagangers die al langer meegaan hebben haar in de jaren '90 in de Dario Fo-producties van *Il Barbiere di Siviglia* en *l'Italiana in Algeri* in hoofdrollen kunnen bewonderen. Nu is ze terug in een rol die in niets lijkt op die van de Rossini-ingenues waarmee ze eerder furore maakte.

Amsterdam

Larmore vertelt dat ze erg uitkijkt naar haar terugkeer bij de Nationale Opera. 'Het is alweer een hele tijd geleden dat ik bij de

Larmore in *Italiana in Algeri*.

Nationale Opera heb gezongen. Wat ik nog weet is dat ik het operahuis bijzonder goed georganiseerd vond: alles liep op rolletjes. En de samenwerking met Dario Fo was natuurlijk erg bijzonder. Wat een hilarische, absurde producties waren dat!' Nu kijkt Larmore erg uit naar de ideeën van Kentridge. 'Ik was zelf helaas op dat moment elders aan het zingen, maar mijn man heeft de Neus van Sjostakovitsj in New York gezien en was er laaiend enthousiast over. Ik ben dus razend benieuwd!' Ook op een langer verblijf in de stad Amsterdam verheugt Larmore zich. 'Ik ben dol op Amsterdam. Er hangt een heerlijke open en verwelkomende sfeer waar ik me ontzettend goed bij voel.'

Jarenlang heeft Larmore carrière gemaakt in het repertoire dat ze ook in de jaren '90 in Amsterdam zong: belcanto. Bij DNO was ze te zien in zowel *Il barbiere di Siviglia* als *l'italiana in Algeri*. 'Rossini heeft zo'n 20 jaar een absolute hoofdrol in mijn carrière gespeeld'. Naast de populaire

Lulu

Jennifer Larmore.

Rossini opera's waarin Larmore op de hoogste internationale podia schitterde, heeft de mezzo ook absolute belcantorareiteiten opgenomen, veelal door het label Opera Rara uitgebracht (en bijvoorbeeld via Spotify te beluisteren). Wie heeft er bijvoorbeeld ooit gehoord van de *Maria Stuarda* van Mercadante, *Carlo di Borgogna* van Pacini of *Sofonisba* van Paer? Haar vocale techniek kwam de mezzo eigenlijk vrij gemakkelijk aanwaaien. 'Ik had een natuurlijke stem waar ik al vrij "gezond" mee zong. Mijn zanglessen bestonden hoofdzakelijk uit het leren beschermen van het stemgeluid dat ik al had en van hetgeen ik met mijn stem kon.' Op een gegeven moment stopten de zanglessen, maar Larmore heeft altijd goede oren en raadgevers om zich heen gehad. Zo gaf Dame Joan Sutherland haar de tip om haar stem zo lang mogelijk licht te houden door zich op het lichtere repertoire toe te leggen en het aantal uitstapjes naar zwaardere rollen tot een absoluut minimum te beperken.

Vocale transformatie

Nu heeft Larmore het lichte belcantorepertoire echter achter zich gelaten en is ze druk bezig met een gevarieerde uitbreiding van haar repertoire: nieuwe rollen zijn, naast Gräfin Geschwitz in *Lulu* uiteraard, onder andere *Kostelnicka* in *Jenufa* van Janáček, *Lady Macbeth* in Verdi's *Macbeth*, *Medea* in de gelijknamige opera van Cherubini en *Hélène* in Offenbachs *La Belle Hélène*. 'Vocaal is er vooral qua kleur wat aan het veranderen. Mijn stem glanst nu bijvoorbeeld ook veel meer in het sopraanbereik.' Maar dan nog is *Lady Macbeth* toch niet een voor de hand liggende rol voor een voormalige Rossini-zan-

geres? ‘Jawel hoor,’ antwoordt Larmore, ‘we kennen allemaal de brief waarin Verdi om een lelijke stem vraagt voor Lady Macbeth, maar daarmee bedoelde hij geen zwaar-dramatische stem. Als je naar de partituur kijkt is het namelijk wel degelijk een belcantopartij: je moet vierdubbele pianissimi en trillers kunnen zingen, en vooral in het Brindisi (dranklied) moet je een erg flexibele, wendbare stem hebben. Ik dacht – totdat ik de partituur eens goed ter hand nam – zelf ook altijd dat ik mijn stem kapot zou zingen op een rol als Lady Macbeth en daarmee genadeloos *career suicide* zou plegen, maar dat blijkt dus toch niet het geval.’

Age appropriate rollen

Larmore is echter niet alleen op grond van haar vocale ontwikkelingen andere rollen gaan zingen. ‘Ik ben ook meer rollen aan het zingen die age appropriate zijn. In de operawereld gaat het ook steeds meer om de visueel-dramatische geloofwaardigheid. Dat vind ik op zich best logisch. Ik heb er gelukkig lang relatief jong uit kunnen zien – met dank aan de genen van mijn ouders! –, maar nu ik de 50 ben gepasseerd kan ik echt niet meer voor een piepjonge Rosina doorgaan. Ik zou het overigens ook niet meer willen, de vrouwen die ik nu zing zijn razend interessant.’ Eén van de rollen die Larmore vrij recentelijk in haar repertoire heeft opgenomen en ook in Amsterdam zal zingen, is de lesbische gravin Geschwitz, een oudere dame die smoorverliefd is op Lulu en opvalt tussen de mannen die Lulu omringen. Ze zong de rol voor het eerst in Londen in 2009, in een productie van Christof Loy. ‘Toen men bezig was met de casting was het Christofs idee om mij te vragen om Geschwitz te zingen. Hij had gehoord dat ik mijn repertoire aan het uitbreiden was, en

vond mij een geschikte kandidaat voor deze rol.’ Larmore aanvaardde de rol, maar kon er aanvankelijk absoluut niet mee uit de voeten. ‘Ik wist ergens wel dat het uiteindelijk zou lukken, maar wát was het begin lastig: ik vond de rol en de muziek maar vreselijk, en wist gewoon niet hoe ik het me eigen moest maken.’ Haar echtgenoot raadde haar echter aan om in de wereld van Berg te duiken om zo een ingang in de wereld van Lulu te vinden. Ze bezochten samen Wenen, waar Larmore kennis maakte met de kunst van de tijdgenoten van Berg. Ze las uitgebreid over de historische en culturele context, en langzamerhand begon de rol zich voor de zangeres te ontsluiten. Dat neemt niet weg dat de muziek moeilijk uit het hoofd te leren bleef. ‘Maar iedere nieuwe rol die ik op me neem heeft zo z’n uitdagingen. Zo is de rol van Cherubini’s Medea reusachtig lang: bijna op elke pagina van de partituur heb ik wel wat te zingen. En bij Kostelnicka was het weer razend moeilijk om een rol in het Tsjechisch, een taal die ik niet beheers, te zingen. De muziek van Berg is moeilijk uit het hoofd te leren, maar nu het erin zit kan ik de muziek van Geschwitz relatief gemakkelijk weer tevoorschijn halen.’

Repetities

Bij het accepteren van de rol van Geschwitz in de Londense productie van Loy speelde de lange repetitietijd een doorslaggevende rol: ‘we hadden zes weken repetitietijd, een zeldzame luxe in dit vak. Regisseurs hebben doorgaans veel tijd om rustig na te denken over wat ze willen doen en hoe ze dat willen doen, maar zangers zijn vaak van het ene naar het andere project aan het vliegen. En zeker bij een nieuwe rol als Geschwitz vond ik het erg belangrijk dat er voldoende tijd zou zijn

om echt de diepte in te duiken in het repetitielokaal. En met Christof Loy werkte dat uitstekend. Hij kwam al twee weken voor de aanvang van de repetities bij mij thuis langs om de rol uitgebreid te bespreken, en dat was ontzettend fijn. We hebben sindsdien ook vaker samengewerkt.’

Toen ze de rol van Geschwitz in Amsterdam aangeboden kreeg, kon Larmore in eerste instantie niet toezeggen. ‘Tijdens de eerste twee weken van de repetities sta ik nog op het podium als Medea in Genève. Gelukkig wilde men bij DNO me zo graag dat er tijdens de eerste twee weken van de repetities gefocust wordt op de scènes zonder mij en kan ik daarna aanhaken.’

Larmore als Kostelnicka met Hannah Schwartz als grootmoeder Burya in Jenufa in de productie van Deutsche Oper Berlin.

Larmore als Geschwitz in Londen.

Je zou kunnen beargumenteren dat Geschwitz eigenlijk precies hetzelfde is en doet als alle mannen om Lulu heen. Zo lijkt ze bijvoorbeeld zeker in de laatste akte meer gefixeerd op het portret van Lulu, een ideaalbeeld uit vervlogen tijden waarin het Lulu nog relatief goed ging, dan op de persoon van Lulu zelf. Toch kan de gravin volgens Larmore het enige positieve karakter in de gehele opera genoemd worden. ‘Eigenlijk is ze tussen al die mannen die achter Lulu aanzitten de enige die ondanks alles toch echt onvoorwaardelijk van Lulu houdt. Ze is zelfs bereid haar leven op te offeren voor Lulu, iets dat de meeste andere karakters niet zo onbaatzuchtig geneigd zijn te doen. Het kan natuurlijk zijn dat Kentridge (de regisseur, red.) hier een ander idee over heeft, maar dit is in ieder geval hoe ik het nu zelf zie.’

Beter af bij Geschwitz?

Maar hoe zit het dan met Lulu en diens gevoelens tegenover Geschwitz? Ziet Lulu niet in dat ze wellicht beter af is bij Geschwitz dan bij mannen als dr. Schön? ‘Nee, Lulu is te beschadigd om dat in te zien. Ze is misschien ook niet tot liefde in staat. Het lijkt alsof ze erop uit is om slecht behandeld te worden, aangezien dat de enige manier is waarop ze ooit behandeld is. Ze blijft gaan voor de slechte types gaan die ze al kent. Als er iemand in de opera is met wie Lulu wel een liefdevolle relatie zou kunnen hebben, is het Geschwitz. Maar dat wil Lulu niet. Daar is ze niet toe in staat.’ Toch blijft Geschwitz het maar proberen. Vanaf het moment dat ze Lulu in het oog krijgt in de tweede akte tot op het allerlaatste moment blijft Geschwitz aan Lulu’s zijde. ‘Geschwitz weet wel dat Lulu niet van haar houdt en haar gebruikt, maar toch blijft ze hopen dat er een moment komt waarop Lulu tot inzicht

VERVOLG VAN PAGINA 13

komt en voor haar kiest. Ze kan die hoop niet loslaten. Die houdt haar gaande.'

Verlossing

In de opera van Berg wordt een erg bedrukkend en pessimistisch beeld van mens en maatschappij geschetst. Het lijkt allemaal vrij hopeloos: we zijn als mensen allemaal immorele wilde beesten die elkaar en zichzelf vernietigen, zo lijkt de proloog te suggereren, en een uitweg is er niet. Toch ziet Larmore in de persoon van Geschwitz hoop. 'Haar onbaatzuchtige, onvoorwaardelijke liefde is de weg vooruit. Aan het eind van de opera is ze de enige die overblijft op het toneel. Wanneer ze de zojuist door Jack the Ripper vermoorde

Lulu toezingt "Ich bin dir nah! Bleibe dir nah! / In Ewigkeit!", eindigt ze met een lang aangehouden A, een mooie hoopvolle klank. Volgens mij staat Geschwitz voor een uitweg uit deze ellende.'

Dit is ook de reden dat Larmore Geschwitz persoonlijk als een erg positieve rol ervaart. 'In een groot aantal van de andere rollen die ik zing krijgt mijn karakter veel minder positieve dingen te doen: zo vermoordt Kostelnicka haar kleinkind, en Medea haar beide kinderen. Geschwitz vermoordt niemand, het enige dat ze doet is liefhebben, ook al is dat in een opera die voor het publiek erg donker en deprimerend kan zijn.' ●

(INGEZONDEN MEDEDELING)

Ervaar de schoonheid en kracht van muziek...

www.hannick.nl Volg ons voor leuke acties!

#hannickreizen
muziekreizen

Glyndebourne Operafestival
Hanni Gerretsen vertelt...

SINDS 1990
HANNICK
REIZEN

Geestbrugweg 28 | 2281 CL Rijswijk
T: 070 - 319.19.29 | info@hannick.nl

"Op een prachtig landgoed in Engeland bouwde een rijk zakenman een theater. In 1994 werd op deze plek een geheel nieuw operahuis geopend, moderner en groter. Tijdens de lange pauzes tussen de opera-acties komen de toeschouwers bijeen voor een traditionele picknick. In 2015 staan o.a. de opera's L'heure espagnole & L'enfant et les sortilèges (Ravel) en de opera The Rape of Lucretia (Britten) op het programma."

4-daags vliegret, 12 t/m 15 augustus 2015
Bekijk het uitgebreid programma op www.hannick.nl/glyndebourne

Met vriendelijke groet,
Hanni Gerretsen